herpy

VARANER

Varanus similis

Varanus similis är en liten, dagaktiv trädvaran från norra Australien och Nya Guinea. Den hålls i ett högt terrarium med kork, gömställen och en varm solplats, lever på foderinsekter och är ett sällsynt, trädlevande alternativ till de marklevande små varanerna. Erfarenheten av skötseln är dock liten.

Familj: Varanidae Engelska: Spotted Tree Monitor Tidigare namn: *Varanus timorensis similis; Varanus scalaris similis*
Publicerad 16 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**45-60 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**8-12 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Savann och torrskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**80 × 80 × 130 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Värmeplats	**40-42 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**24 mån.**
Kullstorlek	**3-18 ägg**
Inkubation	**120-136 dagar** vid 28-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus similis är en liten varan på 45-60 cm totalt, där svansen utgör mer än hälften. Den hör till undersläktet *Odatria* och lever i träd. Vuxna hanar blir omkring 50 cm och honor omkring 45 cm. Hanen är något större och har ett bredare huvud och en kraftigare hals. I övrigt är könen svåra att skilja åt: de små taggiga fjällen bakom kloaken, som artbeskrivningen nämner hos hanen, är inget säkert kännetecken, och färg och teckning avslöjar inte heller könet.

Arten beskrevs 1958 som en underart till *V. timorensis* och har sedan flyttats fram och tillbaka; flera nyare verk erkänner den inte alls som egen art. Den liknar *V. scalaris* mycket, och vissa författare räknar den bara som en östlig variant av den. Det vetenskapliga namnet betyder sannolikt "liknande" och pekar på likheten med *V. timorensis*. Avgränsningen mot *V. scalaris* och *V. timorensis* är fortfarande oklar, och djur i handeln kan ha sålts under flera av dessa namn. Fråga efter ursprung innan du köper.

Erfarenheten av att hålla arten är sparsam och bygger på få djur, kompletterad med erfarenheter från nära besläktade små varaner. Den som väljer arten måste observera sina djur noga och anpassa skötseln efter hand.

Som vuxen är den en överskådlig varan som äter insekter och kan bo i ett terrarium som får plats i ett vardagsrum. Åtagandet är ändå verkligt. Djuret lever troligen i åtta till tolv år, och under den tiden ska levande foder köpas varje vecka, kalk och vitaminer tillsättas, UVB-rör och lampor bytas, och ett högt terrarium på minst 80 × 80 × 130 cm ska få plats i hemmet.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

Utbredning och livsmiljö

Varanus similis är uppgiven från norra Australien (Northern Territory och Queensland) och Papua Nya Guinea. Typlokalen är Groote Eylandt utanför Northern Territorys nordkust. Utbredningen i Australien och framför allt förhållandet till *V. scalaris* är omstritt. Uppgiften från Papua Nya Guinea beror på hur man avgränsar arten.

Kartan visar därför först och främst fynd av djur som har rapporterats under artnamnet. De kan komma från båda sidor av avgränsningen mot *V. scalaris*. Enstaka fynd från Indonesien är inte medräknade.

> **Naturlig utbredning:** Australien och Papua Nya Guinea.

LIVSMILJÖ

Livsmiljön är inte väl beskriven för just den här arten. Den är en trädlevande, dagaktiv varan som i naturen föredrar ihåliga trädstammar och springor som gömslen och jagar ur bakhåll i stället för att aktivt söka efter föda. Den håller sig uppe i träden och nära gömstället.

Norra Australien har en tydlig regntid och torrtid. I fångenskap är djuren mindre aktiva och mycket tillbakadragna under torrtiden från november till januari och blir aktiva igen när regntiden sätter in i februari. Om det är en anpassning till årstiderna eller bara följer rumstemperaturen är inte klarlagt. Klimatdata från artens livsmiljöer saknas.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur behöver ett högt terrarium på minst 80 × 80 × 130 cm (längd × bredd × höjd). För ett par är 100 × 100 × 200 cm rikligt men inte överdrivet. Eftersom arten är trädlevande räknas höjden mer än golvytan.

Bakväggen och sidorna täcks med kork, så att djuren kan klättra. Ihåliga korkrör på flera höjder är de gömslen som djuren föredrar, och det ska finnas flera. Bottnen är ett 5 cm tjockt lager barkflis blandat med planteringsjord, som håller lite fukt. Grävbeteende är inte beskrivet för arten. En låda för äggläggning (en liten trälåda fylld med hälften jord och hälften sand) kan sitta högt upp på bakväggen. Krukväxter, till exempel yucca och philodendron, kompletterade med konstgjorda växter, ger skydd och struktur.

Alla värmekällor ska vara skyddade, så att djuret inte kan röra vid lampan eller kabeln: brännskador från lampor kan vara allvarliga. Luckorna ska kunna låsas, eftersom en varan snabbt hittar svagheter. Ungarna startas i ett mindre glasterrarium på ca 60 × 30 × 30 cm med korkrör, en låg vattenskål och papper på botten tills naveln har läkt. De flyttas till ett högt terrarium efter ca sex månader.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen i terrariet är 25-30 °C, med 30 °C i de övre delarna och 25 °C nere vid botten. Solplatsen är en gren eller sten under en spotlampa som ger en lokal yttemperatur på ca 40 °C. Det är yttemperatur mätt med en IR-termometer, inte lufttemperatur. Faktarutans 40-42 °C är ett försiktigt spann kring den siffran.

Gradienten ska vara stor så att djuret själv kan välja: en varm zon och svala hörn längre bort. Lampan ska vara avskärmad så att djuret inte kan röra den. Natttemperaturen är inte känd; 22-25 °C passar nära besläktade små varaner. Under den lugna perioden på vintern ligger rumstemperaturen på 25-28 °C.

Ett kallt, fuktigt vardagsrum och drag ger loja djur med dålig matsmältning. Mät temperaturen vid solplatsen och längst ner med digitala termometrar.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Den relativa luftfuktigheten hålls på 60-80 %. Det uppnås genom att spraya terrariet med vatten på kvällen och låta bottenlagret hålla fukten, eventuellt med en svag värmekabel under botten. Spraya mindre under torrtiden från november till januari och mer igen från februari, när regntiden sätter in.

En skål med färskt vatten står fast i terrariet och byts dagligen. Arten är inte vattenlevande, men djuren dricker och kan bada i en låg skål. Undvik ständigt blött bottensubstrat: det ger mögel och hudproblem. En hygrometer mäter om luftfuktigheten håller sig stabil under dagen.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och behöver kraftigt ljus och UVB. Över solplatsen kan en 150 W HQI-strålkastare med dagsljuskvalitet (5000 K) sitta tillsammans med en 150 W halogenspot. Ett UVB-rör 30 cm över en favoritplats ger fast UV-ljus, och en kraftig UV-strålkastare på 300 W kan vara tänd ca 20 minuter varje dag. UV ska nå djuret direkt, utan glas emellan.

Ferguson-zon 3 är en uppskattning utifrån andra dagaktiva, solälskande små varaner. Använd ett UVB-rör av en pålitlig typ och mät UV-indexet vid solplatsen. Ljuset tänds ca 12 timmar om dagen, och natten är mörk. Rör och lampor byts enligt tillverkarens anvisning, även om de fortfarande lyser.

UTFODRING

Djuren tar alla vanliga foderinsekter och är inte kräsna. Kackerlackor (*Blaptica dubia* och *Blaberus atropus*) i lämplig storlek passar som huvudföda, och gräshoppor är en populär omväxling. Ökengräshoppor (*Schistocerca gregaria*) är mer eftertraktade än vandringsgräshoppor (*Locusta migratoria*), särskilt när de flaxar med vingarna. Vingslagen utlöser en kraftig jaktinstinkt. Hålls en gräshoppa i pincett i bakkroppen börjar den genast flaxa.

Komplettera med enstaka nyfödda möss, småfisk och musselkött, särskilt till honor med ägg. Allt pudras med ett multivitamin- och mineraltillskott, och en gång i veckan får varje djur en enskild insekt eller en nyfödd mus med en droppe flytande vitamin. Små bitar av sepiaskal i en nyfödd mus är en enkel kalkkälla. Honor med ägg behöver mer protein, vitaminer och mineraler. Med en sådan kost kan en hona lägga kullar på 15-18 ägg.

Arten är opportunistisk och äter så länge det finns föda, så vikten ska följas för att undvika fetma. Gnagare som huvudföda är inte aktuellt för en art som lever av insekter. Hur ofta vuxna djur ska utfodras är inte känt: justera mängden efter hur djurens kropp utvecklas.

BETEENDE OCH HANTERING

Vildfångade djur är skygga i början, men det är naturligt beteende: arten flyr eller gömmer sig tills hotet är över, och jagar från bakhåll. Det betyder inte att arten är extra rädd. Uppfödda djur är förtroendefulla och kommer ut ur gömstället varje morgon för att sola. Ta inte bort gömställena för att få djuret att visa sig, för då blir det stressat. Till nya hållare rekommenderas uppfödda djur.

Vid utfodring hoppar djuren mot pincetten och kan bli ganska vilda. Hantera dem lugnt och långsamt, och låt dem vänja sig vid handen innan du lyfter upp dem. Arten är liten, men klorna är vassa och ett bett kan ge sår. Håll handen utanför terrariet när djuret är upphetsat. Svansen används inte som vapen, men ta aldrig tag i den.

Som för alla kräldjur finns risk för salmonella: tvätta händerna noga efter kontakt med djur, terrarium och foder. Ett par kan hållas tillsammans året runt utan konflikter. Håll annars djuren ett och ett; två hanar tillsammans är inte prövat.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen kan vara svåra att skilja åt. Hanen är något större och har ett bredare huvud och en kraftigare hals, men färg och teckning är lika, hemipenisbularna är inte tydliga, och de små taggiga fjällen bakom kloaken, som artbeskrivningen nämner hos hanen, kan saknas. Säker könsbestämning kräver därför en veterinär eller en erfaren hållare.

Djur som matas bra kan bli könsmogna omkring tvåårsåldern. Vikt och längd för avelsdjur är inte dokumenterade.

PARNING

Parningen följer årstiderna. Från november till januari är det en lugn period då djuren är mindre aktiva och gömmer sig. Ljusperioden och temperaturen är oförändrade, men rumstemperaturen är lägre (25-28 °C på vintern mot 30-35 °C på sommaren). I februari, när regntiden börjar, sprayas och utfodras det mer, och djuren blir mer aktiva. Efter 4-5 veckor, omkring mitten av mars, förföljer hanen honan på kvällen, tungsnärtar henne och skrapar henne på ryggen för att få henne att lyfta svansen.

Själva parningen sker troligen i korkrören och syns sällan. Hanen kan stanna hos honan under hela dräktigheten och efter äggläggningen utan aggression.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger äggen 4-6 veckor efter parningen, beroende på kullens storlek, mest på natten, till exempel i en trälåda fylld med hälften jord och hälften sand högt uppe på bakväggen. Hon gräver ner äggen djupt och täcker noggrant över boet. Strax före äggläggningen kan höftbenen ses genom huden. Arten är inte kräsen med boplatsen, och flera lådor på olika ställen ger honan ett val.

Uppgifterna om kullstorlek varierar från 3-6 till 11-12 ägg, och en välnärd hona kan lägga 15-18 ägg. De stora kullarna är troligen ett undantag och större än hos djur i naturen. Efter äggläggningen utfodras honan som under dräktigheten så att hon kan återhämta sig. Antal kullar per år är inte känt.

INKUBATION

Ta ut hela bolådan ur terrariet så att äggen kan tas ut utan att störa djuren. Inkubera äggen vid 28-29 °C, 3-4 tillsammans i stängda plastboxar med små lufthål, bara halvt nedgrävda i fuktig perlit. Det ger ett stabilt mikroklimat. Genom att bara gräva ner äggen till hälften kan man se om de svettas (för fuktigt) eller faller ihop (för torrt).

Varanägg är känsligare för för mycket fukt än för en kort torr period. Efter 2-3 veckor tillsätts lite vatten vid boxens kanter utan att det träffar äggen. Ungarna kläcks efter 120-136 dagar, inom ett dygn efter att de skurit hål i skalet, och utan gulesäck. Kläckningsgraden kan vara 100 %. Märk äggens ovansida så att de inte vänds, och ta ut ungarna ur boxen så snart de är ute.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De första sex månaderna bor ungarna i ett litet glasterrarium på ca 60 × 30 × 30 cm med korkrör, en låg vattenskål, en 40 W halogenlampa och ett UVB-rör på 18 W. Använd papper som botten tills naveln har läkt, så att den inte blir infekterad. Redan från fjärde dagen tar ungarna små syrsor, kackerlackor och bitar av småfisk och nyfödda möss från en pincett. Pudra allt med vitamin- och mineraltillskott.

Ungarna är glupska och svåra att överblicka i en stor flock på 15-18, så dela upp dem för att hålla koll på varje djurs utfodring. Uppfödningen är normalt problemfri, och välnärda djur kan bli könsmogna efter två år.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

Hälsa och vanliga misstag

Varanus similis är robust och kan hållas utan problem, men erfarenheten bygger på få djur. De typiska misstagen är:

- Fetma, eftersom arten äter så länge det finns föda. Väg djuren och var återhållsam med fodret.
- För lite kalk och vitaminer, särskilt hos honor med ägg. Ge tillskott och kalk till fodret, men dokumentera mängden så att det inte blir för mycket.
- Brännskador från lampor, när djuret kan röra vid lampan. Skydda alla värmekällor.
- Ägg som sväller eller faller ihop under inkubationen. Det beror på för mycket eller för lite fukt.
- Parasiter och stress hos vildfångade djur. Låt en veterinär med erfarenhet av reptiler undersöka ett träckprov.

Djur i handeln kan vara vildfångade, och då är stress och parasiter mer sannolika än hos uppfödda djur. Gå till veterinären om djuret slutar äta, går ner i vikt, andas trögt, har svullnader eller sår, eller om en hona försöker lägga ägg utan att lyckas.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.